

מן האוצרות אשר עמנו
אודות רשכבה"ג ליבם של ישראל
מרן ראש הישיבה מלאך אלקים הגאון
רבינו אהרן יהודה לייב שטיינמן זצ"ל

נר לשולחן שבת

פרשת ויגש

גליון 592

בכל עניני העלון
נתנאל רוזנבלט
03-5791486
ner4499@gmail.com

"יש לנו אהרן לייב זקן". (מ"ד כ')

אברך אחד בא לפני רבי אהרן לייב בשאלה: אני מתפלל שחרית בישיבת פוניבז', ומבקשים ממני לבוא לבית האבל, למנין. השיבו רבינו: 'תפילה בישיבה זה ענין גבוה מאד, חשוב ונשגב, אבל צריך לדעת שתפילה עם כל מה שגבוה זה דרבנן, וחסד זה מן התורה!' ('נר לשולחן שבת' מהרה"ג א"ל)

לפני כעשר שנים עלתה הצעת שידוך לבנו של ידידי, בחור מצויין. בת של ראש ישיבה, היה זה שידוך עם הבטחה למשרה, כמעט סידור מלא... הכל היה נראה מושלם, אלא שהיתה מחלוקת גדולה בישיבתו של אותו ראש ישיבה. ידידי פחד - נאמר "הזהרו בגחלתם"... נכנס לשאול מה יעשו. רבי אהרן לייב השיב: "בשום אופן לא!" ('נר לשולחן שבת' מהרה"ר נ"י)

לפני שנים, קבוצת בחורים מישיבת "נחלת שלמה" נכנסו אל בית רבינו. מרן האריך ודיבר עימם כעשרים דקות. ידידי, ראש ישיבתם שעושה עימם גדולות ונצורות, פנה אל מרן בשאלה: אחד הבחורים שנמצא כאן עשה תאונת אופנוע אתמול - הוא שואל במה עליו להתחזק בלימוד. ענה רבינו: "להתחזק בחסד!" המשיך רבינו: 'כתוב' הם רצים ואינם מקבלים שכר ואנו רצים ומקבלים שכר'. איך אפשר להגיד זאת, הרי הם גם מקבלים שכר, אין להם משכורות?! אלא תלמידים יקרים, דעו, על כל מילה של לימוד תורה מקבלים ש"י עולמות. מי שעובד, כמה יקבל הכי הרבה? מאה שקל לשעה, לעומת השכר של הלימוד זה כלום, זה לא נקרא שכר!" ('נר לשולחן שבת')

תלמיד חכם מופלג וצדיק שהגיע לגבורות נכנס אל רבי אהרן לייב בשאלה: 'אינני צעיר, אני רוצה להתכונן למבחן של בית דין של מעלה. מה עלי לעשות: האם לחזור על כל מה שלמדתי בחיי כדי להתכונן למבחן, או ללמוד כרגיל - כאלו מחשבות קדושות. מרן השיבו שכל זמן שהראש עובד טוב ישקיע בעיון, כשירגיש שהראש מתחיל לפספס, יתחיל להתכונן למבחן!' ('נר לשולחן שבת')

ראש ישיבה שעמד לנסוע לחו"ל לאסוף כספים לישיבתו בא לפני מרן וביקש עצה להצלחה. אמר לו רבינו: "עצה - עין טובה! שתהיה לך עין טובה בהצלחת השלוחים האחרים!" ("מזקנים אתבונן")

כשגמר הבחור ... את הש"ס בישיבת "אורחות תורה" בא להזמין את מרן ראש הישיבה למסיבת הסיום. אמר לו רבינו: "בשבילך אני אבוא, שהרי זו סעודת מצוה, אבל אני מציע לך, לא כדאי לך לעשות, יש בזה עין הרע!" ('נר לשולחן שבת' מהרה"ג ש"ו)

אמר מרן: "היום יש יותר לומדים, וגם מבחינת הכשרונות יש רבים וטובים. מה שחסר מאד, זה עמל התורה!" ('נר לשולחן שבת')

בימים נוראים, ב"קדושה" כשהחזן מאריך בתיבה "איה", ישנה תפילה מהאר"י הקדוש שיש לכוון בה על אחד משלשה דברים: 'עושר מופלג, בנים צדיקים, או רוח הקודש'. נשאל מרן הגאון רבי אהרן לייב שטיינמן, על מה מהם כדאי לכוון?

השיב מרן: תבקש על רוח הקודש, אולי תזכה לזה!!! שהרי תוס' בקידושין (עג) הביאו את שארע באבוא דשמואל שהיה במדינת הים, ובא לביתו על ידי 'שם' ללילה אחד, וחזר למחרת למקומו. בכך באו תוס' להכשיר תינוק שנולד אע"פ שאביו במדינת הים, שמה האב בא בקפיצת הדרך לביתו על ידי שם.

אמר רבי אהרן לייב: 'העולה מדברי התוס' שדרגה זו שייכת לא רק בקדושי עליון, כאבוא דשמואל, לא רק אצל תנאים ואמוראים, אלא גם אצלנו!' ('נר לשולחן שבת' ועיין "שם הגדולים" ר"ח ויטל)

היה זה בדרך הביתה לאחר תפילת ותיקין באיצקוביץ, אחד המלווים אמר לרבי אהרן לייב: "אני מוטרד". רבינו תמה: "מה מפריע לך? איזו סוגיה אינך מבין?..."

האיש שתק, לבסוף שאל: זה דבר שלא היה בהיסטוריה, אבא, בן ונכד, שלש דורות שהם גדולי הדור, מנהיגי ישראל: ה"בית הלוי", רבי חיים מבריסק והרב מבריסק, איך זה?!

רבינו עצר מהילוכו, היה נראה כי הוא חושב עמוקות, ואז אמר: "ה"בית הלוי" ספג בזיונות רבים, והמשיך לעבוד את ה' בשמחה, על אף הבזיונות והקשיים. על דבר כזה זוכים לשכר הרבה!"

גם ה"חפץ חיים" היה מתפלל בסוף ימיו שיזכה ליסורים של בזיונות, שכל ימיו לא זכה לזה." ('נר לשולחן שבת' מהרה"ג א"ל)

יהודי הגיע אל הרב שטיינמן לבקש עצה, כידוע מבררים בשידוך על מידות, בריאות, משפחה וכדומה. שאל היהודי: לאיזה דברים לא צריך לחשוש כשניגשים לשידוך? השיבו רבינו: "מה יאמרו הבריות..."

יש לי חבר טוב לב, די תוסס... בנו של רבינו, הגאון ר' שרגא שליט"א היה השדכן של בתו. לפני החתונה נכנס להתברך. רבי אהרן לייב בירכו בחום ולאחר מכן אמר לו: "כדאי שההורים של שני הצדדים לא יבקרו את הזוג הצעיר עד שנה לאחר החתונה". והטעים עצתו: 'הרי זה כמו בנין שבונים אותו, יש עליו שלט "סכנה - כאן בונים. הכניסה אסורה!"

שאל את רבינו: 'ומה עם הזוג הצעיר?' אמר רבי אהרן לייב: "הם יכולים לבקר אצל ההורים ללא הגבלה!" ('נר לשולחן שבת' מהרה"ר א"ג)

במהלך ביקורו של מרן הרב שטיינמן בחו"ל ניגש אליו יהודי בן שמונים ושלוש לבקש ברכה. שאלו רבינו: "ברכה למה?" השיבו היהודי: "לשלום בית"... אמר רבי אהרן לייב: "יהודי בן שמונים ושלוש צריך כבר לדעת לוותר..." ('נר לשולחן שבת')

היתה זו שעת ערב בביתו של ראש הישיבה. רבינו ישב ולמד. לפתע נכנס משמשו הנאמן ואמר: "השעה שבע וחצי". רבי אהרן לייב היה אמור לנסוע לאחת הישיבות למסור שיחה. הביט רבי אהרן לייב בשעונו, חיך חיוך רחב ואמר: "יש עוד שתי דקות" וחזר לתלמודו.

בא ידידי, אברך יקר, אל רבינו בשאלה: אשתי מורה בדרום תל אביב. מספר התלמידות מצטמצם משנה לשנה ומספר שעות ההוראה יורד. כעת הציעו לה משרה מלאה במקום אחר, ההוצאות בבית לוחצות, והמצב לא קל. מה יעשו? השיבו רבי אהרן לייב: "דברי חז"ל 'קשים מזנותיו של אדם' נכונים לכל מקום, מה שנשאר לעשות זה להתחזק באמונה ובטחון! ועל זה האדם יכול להתפלל!" סיפר אותו אברך: הקשיתי "איך עושים את זה?" רבינו השיב: "יש להתבונן הרבה במעשה של 'איש חסיד היה!'" מאז עברו שנתיים, וחסדי ה', מספר התלמידות בבית הספר הולך וגדל!

ידידי, ת"ח צעיר נכנס ושאל את רבי אהרן לייב: מה עושים כשהילדים משתובבים, קופצים ומתפרעים, לדוגמא בשולחן שבת, האם ראוי להכות ילד? מיד כשרבינו שמע את השאלה נדרך, הזדקף והרים את קולו: "אם תכה אותו הוא יהיה פרא אדם!" וכפל דבריו. והוסיף: "אולי לפעמים אפשר, מכה קטנה על היד", והדגים...

אחרי תפילת ערבית, בבית ראש הישיבה, ניגש יהודי מבוגר אל רבי אהרן לייב. שאל היהודי: "איך מחדירים בתלמידים-בילדים יראת שמים?" רבינו התרומם ממקומו, הצביע על השואל ואמר בחוס: "לך יש יראת שמים? כשתהיה לך יראת שמים גם לילדים יהיה!"

סיפר ידידי, הר"ר א"א, אברך יקר: היה זה לפני כעשרים שנה, היינו זוג צעיר, לפני פורים עמדנו בפני דילמה קשה, סבינו החילונים ציפו מאד לקבל מאיתנו משלוח מנות, אך אנו הסתפקנו אם הדבר מותר, הרי הם לא יברכו על האוכל. הלכתי לבית ראש הישיבה, והצגתי בפניו את צדדי השאלה: 'סבי גר ברמת גן, הוא מצפה לקבל משלוח מנות ממני, אבל אני יודע שהוא לא יברך, מה עלי לעשות?' בתחילה רבי אהרן לייב אמר בחיוך: 'תביא להם גרביים, מתנה יפה, למה צריך דווקא אוכל? את המצוה תקיים במישהו אחר...' אולם לפתע השתתק, ראיתי את עיניו נדלקות, ואז אמר: "כן, כן, תביא להם משלוח מנות גדול, הרבה אוכל, תביא הרבה". ופירט: "תביא להם סוכריות, עוגות, שוקולדים... מי יודע מה יש לו כשר ברמת גן, כך לפחות הוא יאכל כשר!"

היה זה לפני כעשרים שנה, בחתונת גיסו של כותב העלון. מרן סידר קידושין. בעת שיצא מן האולם, ניגשתי אליו עם בני בן הארבע, כדי שרבינו יאציל עליו מברכתו. אולם בני נרתע, פחד, לא הסכים להתקרב... רבינו שראה את התרעומת ואי הנעימות על פני הרגיע אותי באומרו: "זה בסדר גמור, ילד קטן רואה אדם זקן עם זקן כזה ארוך זה נורמלי שהוא יפחד..."

התאונן רבינו - אנשים באים אלי שאני אומר להם איזה שם לקרוא לילד... הרי האר"י אומר שהקב"ה נותן להורים רוח הקודש לקרוא את שם התינוק, אז מה באים אלי?!

אברך הלומד עמי בכולל, ניגש למרן בשאלה, איזה חידור לבחור לבנו הבכור. תשובת רבינו היתה: "מה שהכי קרוב!"

היה זה לאחר שיחתו של מרן הרב שטיינמן בכולל פוניבז', ידידי הרה"ג ש"ו, אברך צעיר, שהיה בתוך שנת האבל על אביו ניגש לפני העמוד להתפלל ערבית ולאחר "עלינו" אמר את הקדיש. והנה ניגש אליו אחד בטרונים: 'למה אמרת קדיש אחרי עלינו?! הקדיש הזה שייך לרב שטיינמן... כיון שהוא אינו יודע יום פטירת הוריו הוא אומר תמיד את הקדיש בסוף התפילה...' סיפר: 'הרגשתי לא נעים, ניגשתי אל מרן וביקשתי סליחה: 'אני מתנצל, גנבתי לרב את הקדיש? לא ידעתי שהרב מקפיד לומר קדיש על הוריו.' רבי אהרן לייב חיך חיוך רחב והרגיע אותי: דבר ראשון, אין פה כלל שאלה, אני לא יודע מתי היארציית של הורי ואצלך זה חיוב. דבר שני, קדיש זה לא משהו ששייך למתים, קדיש זה המצוה הכי גדולה שמצאו לעשות לעילוי נשמת הנפטר - קידוש ה'. מכל מקום עיקר הקדיש זה מה שאומרים "אמן יהא שמיה רבא", מה איכפת לי מי אמר את הקדיש, העיקר אמרתי "אמן יהא שמיה רבא!" הכל בסדר'.

בפעם אחרת שאל את מרן אם צריך להתעקש על הקדיש, אם מותר לוותר?

רבי אהרן לייב השיב: זה קידוש ה'?! מה יגידו, הוא הצדיק לא מוותר... לא רק קדיש זה עליו נשמה, כל מצוה, כל דבר טוב שעושים זה לעילוי נשמת ההורים. בן לא צריך להתכוון לזכות אביו, לא צריך להגיד 'לעילוי נשמת' - הכל מכוחו!

וסיפר את המעשה ברבי שלמה לורנץ, שבעת היותו ח"כ היה עסוק יום שלם באיזה ענין. בלילה נזכר שלא אמר קדיש, שהיה בתוך השנה על אמו. בא אל מרן ה"חזון איש" ואמר: 'אני פורש מעסקנות, אם הגעתי לדרגה כזו שאני לא אומר קדיש על אמי...' השיבו מרן: "עשית קדיש! העיקר זה להגיד קדיש! זה לעשות!"

לומר קדיש כמה אנשים ביחד - אמר רבי אהרן לייב: "מה היה בבריסק אני לא זוכר, אבל החתן שלי - הגאון רבי זאב ברלין אמר בשם הרב מבריסק שאם שני אחים אומרים זה בסדר. על אדם אחד אפשר ועל שני אנשים לא, זו בעיה - יתבלבלו הצינורות!" אך רבינו עצמו אמר: "אל תדאג, בשמים ידעו להסתדר, בשמים יש מספיק לכולם!"

גם הלומד משניות או גמרא, לא צריך לימוד מיוחד לזכות הנפטר, גם אם זה בדרך לימודו, אם לומדים לזכותו זה מועיל! והלומד לא מפסיד את זכויותיו, בשמים יש מספיק לכולם!!!

כמו כן, מי ששכרוהו לומר "קדיש", יכול לומר קדיש על כמה אנשים - "נר לאחד נר למאה".

("נר לשולחן שבת")

תלמיד חכם יקר סיפר לרבי אהרן לייב שיונה מקננת בביתו - הזמין אותו לבוא לקיים מצוות שילוח הקן.

תשובת רבינו היתה: "אני עשיתי פעמיים או שלש מצוות שילוח הקן, יותר אני לא עושה, אני לא מסכים שיקראו לי לעשות.

אם זה היה אצלי בבית אזי מוטל עלי לעשות. אבל לבוא אליך לא. יש במצווה זו כל כך הרבה פרטים, שהרבה פעמים מתברר שלא קיימו את המצווה. לדוגמא: "חזון איש" היה על אחת הנברשות קן עם ביצים. האברכים עשו תורנות של שילוח הקן... בסוף התברר כי ביום מקנן זכר. הרי גרמו סתם צער לבעל חי. פעמים כשפותחים את הביצה רואים שהתחיל ריקום. יש מזה צער גדול ליונה, צער בעלי חיים, מצוות כאלה אני לא מחפש! אם יש בבית קן, זה משהו אחר, אבל ללכת לחפש, זה לא!" כאן רבינו עצר והורה את פרטי ההלכות, אימתי יפקיר וכו'.

("נר לשולחן שבת" מידידי הרה"ג ש"ו")

אישה בעלת תשובה מחיפה, מצאו לה פעמיים גידול שפיר. כאשר מצאו שוב ועמדו לנתחה. ביקשו מידידי, הרה"ג מ"ב שיכנס אל רבינו לקבל עצה וברכה. נכנס והציג את הנתונים. להפתעתו, התשובה היתה 'למה לנתח? למה לעשות ניתוח?'

בדיעבד הסתבר שהרופאים היו לחוצים ממצבה והיא נותחה באותו יום. למחרת, כאשר הוא התקשר לברר מה שלומה ואין היא מרגישה. נאמר לו שהרופאים במחלקה הפתולוגית לא מבינים למה ניתחו אותה בכלל...

("נר לשולחן שבת")